

Arbeiðið, ein mannarættur

Valla finnur tú nakran í dag sum vil mæla ímóti fólksins rætti til arbeiði, tí arbeiðið ið okkum skal tryggja mannasømd og livilig kor. Tað stendst sostatt ikki nakar trupulleiki av spurninginum um henda sjálvsagða rættin til arbeiði, sum m. a. hoyrir við í vátanina um mannarættindini. Trupulleikin í dag er, møguleik in fyr í gera henda rættin til verumleika.

Summarið hevur higartil roynst illa hvat heimaútróðri viðvíkir. Hetta hevur fyrst og fremst nerva teir nógvu menn ið hava sett pening og tíð av, fyr í røkja heimaútróður. Onnur sum hava ligið undir tí miseydnadna útróðrinum eru tey nógvu, ið skuldu vinna til livsins upphald við at tilvirka ráfiskin.

Hóast henda miseydnadna heimaútróður, hava tó flakavirkir í ymsum bygðum koyrt alt summarið við fullari orku. Rávorutiflutningurin til hesi virkir stavar einamest frá før- um ið hava veitt upsa alt summarið, og hartil kemur at íslendingar vegna verkfall hava leitað til Føroya við veiðu teirra.

Ein av teimum bygðum sum lagnan hevur verið hørd við í summar er Tvøroyri. Hetta kemst fyr í ein part av at útróðurin higartil í ár hevur svikt, men fyrst og fremst kemst tað av, at eigarin av einasta flakavirki í sóknini, A/S N. J. Mortensen, á triðja sinni síðan 1963 hevur stongt hurðarnar, orsakað miseydnadna roynd hansara at undir- lona fiskimonnnum. Flakavirkið

kundi um tað bleiv rikið minni figgjindaligt móti tí arbeiðandi fólkinum, verði til mikið gagn fyr í bygd og fólk; men av nevndu orsökum hevur tað staðið læst meginpartin av summarinum. Av tí at henda mannagongd er alt ov vælkend her í bygdini, nýðast nógv fólk at rýma higan, serliga ungafólk, og úrslitið verður tey tól ið 14. sept. leggur fram.

Tað er eyðsæð at tá stóru partur av unga og arbeiðsdugandi fólkinum rýmir, so mugu vit %-vis verða fleiri gomul og avlamin enn aðrastadinn. Almennar útteiðslur o. a. eru tær somu hóast fólkið rýmur, so tað sigur seg sjálvt, at byrðan hjá teimum ið eftir eru tyngist alt meir og meir.

Vánalig samskipan eru oftast orsök til vinnuløysi.

Tað harmuligasta og skammiligasta er, at henda fyr tað arbeiðandi fólki ólukkuliga stóða er púra óneyðug. Í einum tíð- arskedi yvir 3 vikur hava tey bæði skipini, sum hiðani av plássinum eru á upsaveiðu, av- reitt 22.000 pund av upsa ávíkavist í Havn og Klaksvík. Harumframt sigst, at eigarin av flakavirkinum (her í bygd- ini) hevur sýtt ið hvussu er 2 íslenskum bátum fiskasølu.

Vit hoyra tíðan okkara politikkarar erpa sær av, at vit liva í einum av teimum mest demokratisku londunum í heim- inum. Men júst henda sjálv- nøgd og kensla av at her stend- ur væl til er ein meinbogin fyr í, at vit fáa framt eitt satt demokrati. Tí skal demokrati skiljast rett og skal tað virka til gagns fyr land og fólk, eigur fólkaivilin altíð at verða framdur. Og í hesum føri var fólkaivilin, at skipini skuldu avreiða á Tvøroyri, tí her var tørvur á arbeiði.

Orsøkin til at fólkaivilin var skerdur í hesum føri er, at vit liva í eini bygd, sum er eitt fyrimyndarligt bilat av tí órættvissa kapitalistiska støttar- samfelagnum. Vit eru øll und- irkastaði tey kor, ið eru av samfelagnum stórliga stuðlaður »arbeiðistakarar« byður okkum.

Hann letur skipini — eisini egnu — avreiða í øðrum bygðum, tí at hann ikki vil keypa fiskin frá fiskimonn- um fyr tann pris aðrar fyr- tøkur gjalda. Tá tað ikki eydnaðist honum at keypa frá fiskimonnnum fyr og tann pris keypir hann ongan stert. Og fólkið tað verður gang- andi í vinnuløysi.

Tað er ongin vón um, at tann samfelagsskipan sum hesi »arbeiðistakarar« er eitt »produkt« av, skal taka seg um reiggj og fyrirbyrgja at fólkið

verður viðfarið so kalt og ky- niskt sum er her taalan um. Órættvissi er einkarbarn hesa samfelagsskipans. Og tann sum altíð vil líða mest undir hes- um órættvissi er tann arbeið- andi fjöldin.

Tí má fólkið sjálvt verða við til at frigera seg og skapa eitt rættvissari samfelag, hvar arbeiði verður, ikki ein náði- gáva, men ein mannarættur, verða við til at skapa eitt sam- felag hvar lönarmunurin mill- um teir ymisku bólkarnir verður javnaður, og harvið hvør- ur tann gjørdi mótsætningurin millum handaligt- og andaligt arbeiðandi fólk.

Fyr í at fremja hesi tiltøk, krevst fyrst og fremst, at fólkið fær politiskt vald t. v. s. velur teir menn og tann flokk sum hava viljan og evni til at broyta hesa fyr okkum øll óverduga samfelagsskipan.

Javnaðarflokkurin bleiv fødd ur av mótsætningum, órættvissi- num og ójavnleikum í samfel- agnum. Hann hevur síðani miðvíst roynt at koma órætt- vissinum til lívs. Enn eru vit onga leið komnir sammett við endamálið, hóast flokkurin hevur æru av at tær størstu órimligheitirnar eru burtur- beindar, við tað, at hann hev- ur bót um tey sosiala víður- skiftini her á landi.

Men skulu vit skapa eitt samfelag, hvar alt fólkið fær kenslu av at hetta er okkara samfelag, og at tað eru vit ið stýra okkara umboðssmonnum og ikki umvent, og skulu vit skapa eitt samfelag hvar ongin skipandi arbeiðsmegi verður skerd vegna privatvinnings- stýrda kynismu, eitt samfelag hvar tað figgjartiligt verður so fyriskipað, at tann evnaríki einstaklingurin við barlast av samfelagsábyrgd verður styðjað ur fólkið og landið til frama, mugu vit fylkjast um javnaðar- flokkin, og við honum sum amboð, so hald áfram í stríð- num fyr einum liviligum og rættvissum samfelag.

a. s.

Arbeiðarafeløg

Tað eru bert góð hundrad ár síðan tey fyrstu arbeiðarafeløg- ini vóru sett á stovn. Tey fáu og veiku feløgini, ið stovnað vóru í fyrstu helvt av 19. öld, spennu nú um allan heiminn og eru vorðin sterk feløg, sum telja fleiri milljónir av limum. Og pinkultilir spirar til polit- iskar arbeiðaraflokkar, sum sáu dagsins ljós í byrjanini av sein- ru helvt av 19. öld eru um halvna 20. öld vorðin flokkar, sum í mongum londum hava stjórnarvaldið og í mongum londum hava stóra ávirkan á landsins stjórn. Nýtslan av tekn- iskum tólum, sum gjørdur tað, at hópur av kvinnum og monn- um komu inn í ta idnaðarligu framleiðsluna, hevur verið ein av fyrstreytunum fyr, at arbeið- arafeløgini hava havt so stóra framgongd. Men eisini fatanin av tí týðningi, arbeiðarin hevði í samfelagnum, hansara evnir og vilja til samarbeiði í felag og til stór offur í stríðnum fyr rættindum sínum, hevur saman við styrkini í teim sosialistisku hugsjónunum, sum so gott sum hava verið tann reyði tráðurin í flest øllum londum, verið av alstórum týðningi.

Tær sosialistisku hugsjónirnar hava umframt at hava gjørt seg galdnd innan idnaðararbeiði, eisini drigið aðrar bólkur til sín í arbeiðarar og fiskarar, meðal- stættir, intellektuell og lista- fólk, ja, stutt sagt fólk úr øllum stættum.

Henda hugsjónin hevur verið so sterk, at einki hevur kunnað tikid hana av fótum, hóast stríðið mangan hevur verið hart.

Til tess, at bestu úrslit kunnu fáast burtur úr, megu allar góðar kreftir innan øll sosial- istisk feløg, vera solidarisk — einki veikt lið í ketuni. —

Eitt veikt punkt innan ar- beiðarafeløgini í Føroyum er, at hesi ikki øll hava samskipað seg. Her ræður um, t allar góð- ar kreftur lata alt smáligt tjak fara til viks og í staðin siggja frameftir — at skulu góð úrslit

fáast, má arbeiðarafjöldin vera samskipað.

Og tó! So leingi vit ikki eru komnir longur enn tað, við í hes- um ári hava upplivað, at for- maðurin fyr Føroya fiski- mannafelag fer í part við reið- arunum — argustu mótsøðu- mann fiskarans — so hava vit litið at vænta. Her má fiskarin duga at siggja, at ein slikur maður er »diskvalifiseradur«.

Hetta var og er ófatiligt, ser- liga, tá talan í hesum føri var um at gera tað lagaligari hjá fiskimonnnum viðvíkjandi lánnum

og studningi. Broytan í viðtøk- um lönjavningargrunnsins).

Ikki fyrr enn vit hava fingið menn, sum ganga inn fyr sosial- iskum hugsjónum, at skipa vinnufeløgum, fyrr verður ikki bót munandi um hjá tí minna lonta arbeiðara og fiskimanni. Allir fiskimenn og allir arbeið- arar samskipa seg undir leiðslu av monnum og kvinnum, sum seta egin áhugamál til viks, og fyr sosialistiskum hugsjónum, bert vilja ofra alla sína orku tá kunnu vit siga: Í Føroyum er gott at liva.

Fleiri luttaka í stórhvalaveiðu

Í hvalaveiðusesongini veturin 1969-70 luttóku 7 ymisk hvala- veiðifeløg, 3 úr Japan, 3 úr Ruslandi og ein norskur hvala- verksmiðjutrolari. Úrslitið av veiðuni var tilsamans 3.001 finn hvalir og 5856 seiðhvalir um- framt 3090 augustar.

Í sesongini frammanundan var samlaða úrslitið — 3 jap-ansk og 3 russisk feløg — 3020 finnvalir, 5776 seiðhvalir og 2682 augustar.

Av hesi veiðu var úrdráttur- in 1969-70 461.285 tonnur av hvalaolju, árið frammanundan 423.880 tonnur.

Annars vóru ongar stóðir á landi har suður í Antarkits í 1969-70, men aðrastðir vóru 17 stóðir á landi og 6 verksmiðju- skip, ið tilsamans fingi 2300 finnvalir, 6204 seiðhvalir, 19.405 augustar og 171 av øð- rum slagi. Umframt fingi tær pelagisku ekspedisjónirnar ialt 1862 augustar á veg til og frá Antarkitum. Oljuframleiðslan var ialt 817.732 tn. Árið fram- manundan fingi teir ialt 31.559 hval vo var framleiðslan 824.849 tonnur av olju.

Mesta veiðan fyrj sesongina

1970-71 var á fundi, sum al- tjóða hvalaveiðuneyndin heði í London í juni í ár, sett til 2700 bláhvaleindir — sama sum í fjór. Forboð móti at skjóta bláhval og kulubokur í norðara Kyrrahavinum varð longt aftur í 5 og 3 ár. Eisini var semja um at minka um finnhvala, seið- hvala og Brydehvalaveiðuna við 10—15 pst. í norðara Kyrrahavinum.

Á hesum fundi luttóku um- boð úr Japan, Ruslandi, Argen- tina, Australiu, Kanada, Fran- karíki, Íslandi, Noreg, Panama, Suðarafrika, Onglandi og USA.

Næsti fundur verður í juni komandi ár í Washington.

Fiskiveiða íslendinga

Í árinum 1969 var samlaða fiskiveiða íslendiga 688.865 tons móti 601.360 tonsunum í 1968.

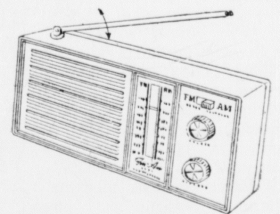
Av hesi nøgd fiskaðu trol- arar tey 84.101 tonsini í 1969 móti 78.702 tonsunum í 1968, meðan onnur fiskiskip og smærri bátar í 1969 fiskaðu

604.764 tons móti 522.658 tons- um í 1968.

Av veiðuni vóru hesi fiska- slog tey mest týðningarmestu:

	1968	1969
Toskur	234.652	286.574
Hýsa	34.386	35.036
Kongafiskur	30.571	28.504
Sild	142.820	56.893
Lodna	78.166	171.009
Veiðinøgðin í 1969	688.865	
tons er 14,5 pst. størri enn sam- lada veiða árið fyr.		

CONION ferðaradio

Millumbylgja við Tórshavn-Radio. — FM bylgju um- ráði. Útvarpið byrjar at senda FM í summar.

Við tasku og oyraproppi. — Prisur: 228,00 kr.

RADIOBÚÐIN, Runavík, tlf. 7008

RADIO-EL Tórshavn, tlf. 1397